

УДК 338.001.36:654

DOI: 10.31673/2415-8089.2018.043446

Зеліско І. М., д.е.н., проф.,
Державний університет
телекомунікацій;
Сосновська О.О., к.е.н., доц.,
Київський університет
імені Бориса Грінченка

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЗВ'ЯЗКУ УКРАЇНИ

У статті систематизовано специфіку діяльності підприємств зв'язку відповідно до положень Національного класифікатора України. Проведено аналіз сучасного стану національного ринку послуг зв'язку, виявлено динаміку розвитку його основних показників та загальних тенденцій функціонування. Представлено ключові тенденції світового ринку телекомунікацій. Встановлено, що в умовах формування інформаційного суспільства відбувається стрімкий розвиток підприємств зв'язку, найбільшу питому вагу у діяльності яких займають телекомунікаційні послуги.

Ключові слова: підприємства зв'язку, телекомунікаційні послуги, поштовий зв'язок, тенденції розвитку, світовий ринок телекомунікацій.

Постановка проблеми. Одним із стратегічних напрямків розвитку національної економіки є формування інформаційного суспільства на інноваційних засадах. Вагому роль у даному процесі має розвиток засобів зв'язку та забезпечення їх доступності для широких верств населення з метою створення значного соціального ефекту – створення комфортних умов життя в умовах зростання інформованості та комунікабельності суспільства. Адже використання засобів зв'язку є необхідним практично у всіх сферах діяльності економічних суб'єктів та має вагомий вплив на соціально-економічні параметри розвитку. З огляду на це дослідження сучасних тенденцій розвитку національного ринку послуг зв'язку для формування загального уявлення щодо динаміки його основних показників є актуальним питанням.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема розвитку послуг зв'язку як стратегічно важливого напрямку формування сучасного інформаційного суспільства присвячено роботи вітчизняних та закордонних вчених, серед яких Л.В. Беркман, Л.Е. Варакін, О.В. Виноградова, П.П. Воробієнко, А.К. Голубєв, В.М. Гранатуров, О.Є. Гудзь, О.Ю. Гусєва, К.Д. Гуляєв, С.О. Довгий, О.А. Князева, І.А. Кораблінова, Л.В. Лазоренко, І.В. Литовченко, В.М. Орлов, Г.Н. Попов, П.А. Стецюк, Т. Хамадун тощо. Проте, незважаючи на чисельні наукові праці, багато аспектів функціонування та розвитку ринку послуг зв'язку в сучасних умовах господарювання залишаються дискусійними та потребують подальших досліджень. Адже, як зазначає В.М. Гранатуров, «економічна наука не встигає своєчасно, системно та адекватно реагувати на технологічні зміни в сфері телекомунікацій, що стримує розвиток цієї важливої для держави сфери» [1, с.119].

Метою статті є виявлення кількісних та якісних тенденцій функціонування підприємств зв'язку на основі аналізу основних показників їх діяльності в умовах невизначеного економічного середовища.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Закону України “Про телекомунікації” послуга зв'язку являє собою продукт (результат) діяльності оператора та/або провайдера зв'язку, спрямований на задоволення потреб споживачів галузі зв'язку – юридичних або фізичних осіб, які потребують, замовляють та/або отримують послуги зв'язку для власних потреб. З метою визначення специфіки діяльності підприємств зв'язку вважаємо доцільним звернутись до Національного класифікатора України “Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД) ДК 009:2010” – статистичний документ для впорядкування економічної інформації, призначенням якого є визначення та кодування основних та другорядних видів економічної діяльності юридичних осіб, їх відокремлених підрозділів та фізичних осіб-підприємців [5]. Аналіз КВЕД дозволяє систематизувати діяльність підприємств зв'язку, яка ідентифікована у двох секціях та розподілена на розділи, групи та класи (рис. 1). Можна узагальнити, що зв'язок класифіковано за ознакою технічних засобів передавання інформації (проводовий, безпроводовий, супутниковий тощо) та відповідно до характеру засобів, що застосовується (поштовий та електричний зв'язок).

Огляд основних тенденцій розвитку сфери послуг в Україні, дозволяє зазначити, що процеси лібералізації і дерегулювання наприкінці ХХ сторіччя визначили перехід від монопольної структури ринку до появи конкурентного середовища, призвели до появи нових операторів, збільшення обсягів надання послуг зв'язку, розробки та впровадження нових послуг зв'язку. Це сприяло виникненню та функціонуванню господарюючих суб'єктів, що мають різні організаційно-правові форми та форми власності, а саме державні підприємства (наприклад, УДППЗ “Укрпошта”, Концерн радіомовлення, радіозв'язку та телебачення), відкриті та закриті акціонерні товариства, з часткою держави в уставному капіталі та без неї (ВАТ “Укртелеком”, ЗАТ “Київстар GSM” тощо), спільні підприємства з участю іноземного капіталу (“Інфоком”, “Елсаком – Україна”, “Телесистеми України” тощо), власні (індивідуальні) підприємства, та інші суб'єкти підприємницької діяльності [2].

Так, аналіз розподілу вітчизняних підприємств зв'язку за організаційно-правовою формою станом на 2018 рік свідчить про те, що основними серед них є товариства з обмеженою відповідальністю (36%), акціонерні товариства (2,5%), а також фізичні особи-підприємці (50,7%) та приватні товариства (7,2%) (табл. 1). Варто зазначити, що досить вражаючою є структура надання послуг зв'язку поштовими операторами та операторами і провайдерами телекомунікацій, відповідно до якої телекомунікаційні підприємства є домінуючими у загальній кількості підприємств зв'язку, адже їх питома вага складає 99,52%.

Наряду з вищезазначеним, на сьогодні поштовий зв'язок – це єдина мережа зв'язку, яка охоплює всі регіони України та є важливою і соціально значимою складовою галузі зв'язку. У 1998 році Кабінетом Міністрів України було затверджено Програму реструктуризації Укрпошти, яка визначила основні напрями реформування поштового зв'язку. У результаті було створено єдине Українське державне підприємство поштового зв'язку з двома вертикальними структурами: перша – з оброблення та перевезення пошти, друга – з продажу послуг поштового зв'язку та орієнтації поштових відправлень усіх видів. У 2017 році за розпорядженням Кабінету Міністрів України, Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта» реорганізовано в Публічне акціонерне товариство «Укрпошта».

Проте сучасний етап розвитку підприємств зв'язку характеризується прискореним розвитком телекомунікаційної сфери як одного з пріоритетних напрямів науково-технічного прогресу, підвищення конкурентоздатності національної економіки та її економічної безпеки. За даних умов особлива роль належить саме електричному зв'язку, що має досить стрімкі темпи розвитку та значні переваги перед іншими видами зв'язку – оперативність, портативність, зручність, якість тощо.

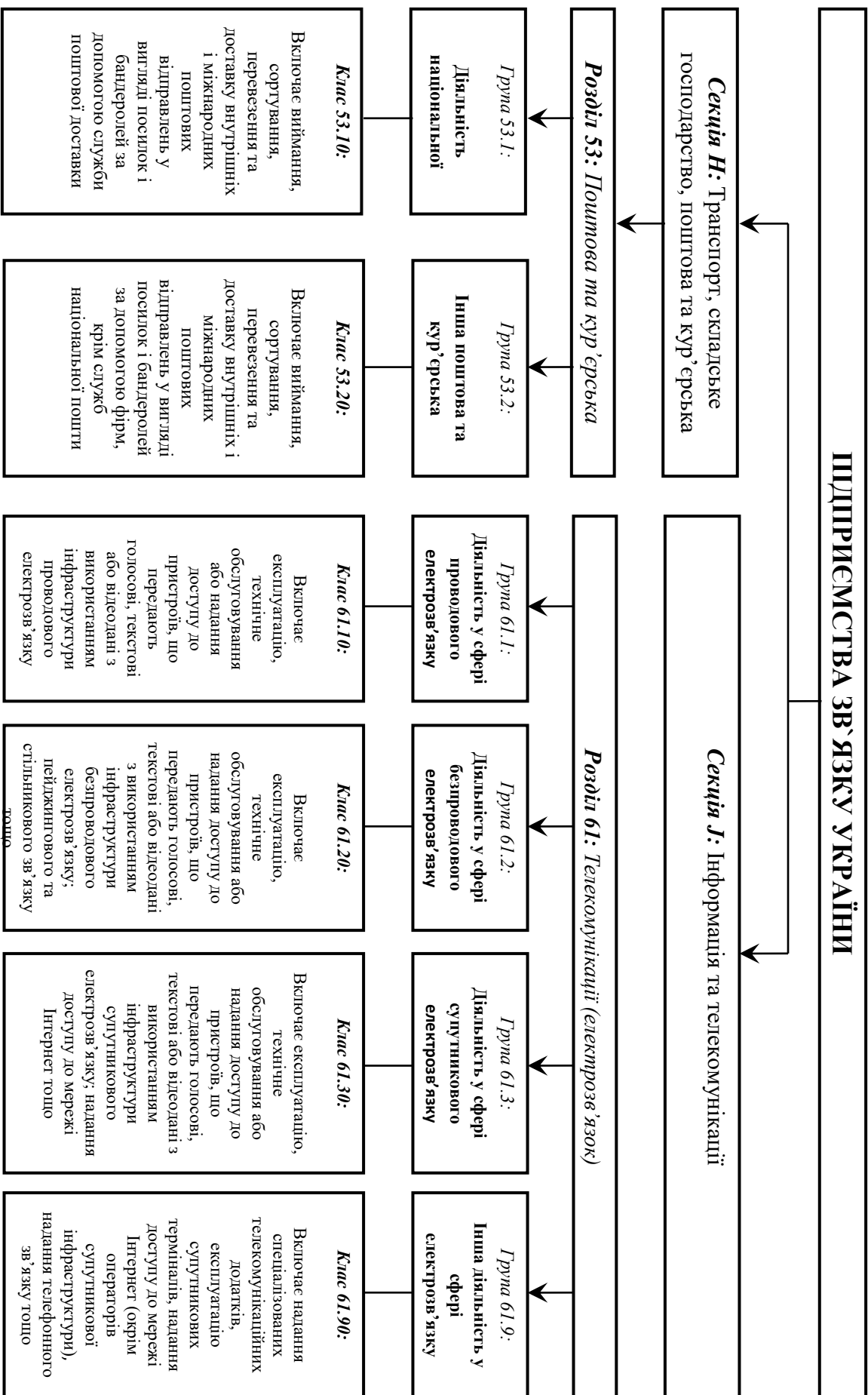

Рис. 1. Специфіка діяльності підприємств зв'язку відповідно до Національного класифікатора України «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009:2010 (авторська розробка)

Таблиця 1

Розподіл вітчизняних підприємств зв'язку за організаційно-правовою формою станом на 2018 рік

Підприємства зв'язку	Оператори поштового зв'язку, од.	Оператори та провайдери телекомунікацій, од.	Загальна кількість підприємств зв'язку, од.	Питома вага у загальній кількості підприємств зв'язку, %	
				Операторів поштового зв'язку, %	Операторів та провайдерів телекомунікацій, %
Унітарні, у т. ч.	8	4230	4238	0,18	99,81
приватні	3	513	516	0,58	99,42
фізична особа-підприємець (ФОП)	3	3591	3594	0,08	99,91
державні	2	94	96	2,08	97,92
комунальні	-	32	32	0	100
Корпоративні, у т. ч.	26	2725	2751	0,95	99,05
товариства з обмеженою відповідальністю	25	2541	2566	0,97	99,03
акціонерні товариства	1	179	180	0,56	99,44
товариства з додатковою відповідальністю	-	5	5	0	100
Дочірні	-	50	50	0	100
Інші (повні, командитні, споживчі товариства, благодійні організації тощо)	-	71	71	0	100
Всього	34	7076	7110	0,48	99,52

Джерело: (складено автором на основі [4])

На фоні економічної кризи 2008-2009 рр., яка супроводжувалася значним зменшенням обсягів виробництва у більшості галузей національної економіки та падінням ВВП України на 15,9% у 2009 році, спостерігається незначне зростання доходів підприємств зв'язку. Так, у 2008 році загальна сума доходів збільшилась на 2% у порівнянні з 2009 роком, у тому числі доходи від поштового зв'язку та кур'єрських послуг – на 6,8% та доходи від телекомунікаційних послуг – на 1,6%. Враховуючи кризовий етап розвитку економіки, такий результат слід вважати позитивним.

В подальшому простежується незначна динаміка росту річних обсягів доходів від надання послуг зв'язку у відношенні до попереднього року – 100,9% у 2010 році, 107,6% у 2011 році, 100,1% у 2012 році, 100,6% у 2013 році. За період 2015-2017 рр. спостерігається відчутна позитивна тенденція збільшення послуг зв'язку України та зростання доходів від їх надання. За даними НКРЗІ, у 2017 році доходи від надання послуг зв'язку склали 66,041 млрд. грн., що на 6,7% та 18,1% більше, ніж у 2016 та 2015 роках відповідно. При цьому доходи від надання

телекомунікаційних послуг у 2017 році склали 60,520 млрд. грн., питома вага яких у доходах від надання послуг зв'язку складала 91,6%. У 2017 році у порівнянні з 2015 та 2016 рр. доходи від надання поштового зв'язку та кур'єрських послуг збільшились на 9,5% та 11,7% відповідно та склали 5,521 млрд. грн [4]. Отже, аналіз стану та тенденцій розвитку ринку послуг зв'язку свідчить про збереження стабільної тенденції зростання доходів від надання послуг за період 2008-2017 рр. (рис. 2).

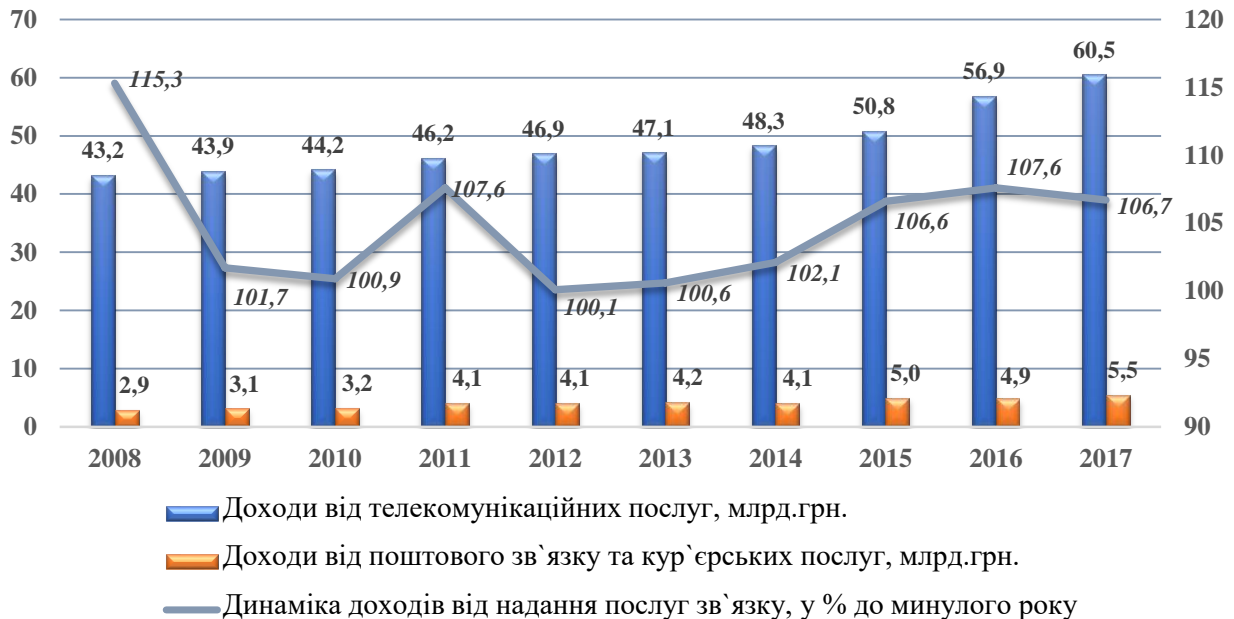

Рис. 2. Динаміка доходів від надання послуг зв'язку в Україні за період 2008-2017 рр. (складено автором на основі [4])

Для порівняння згідно з даними Global Tech Market Outlook у 2017 році відбулось зростання світового ринку телекомунікацій на 5,9%. Індивідуальні темпи зростання використання телекомунікацій спостерігаються майже по всіх країнах світу. Так, Індія, Мексика, Швеція, Китай, Польща, Ізраїль на початок 2017 року вже мали зростання ринку телекомунікацій на 6%. У той час як в Канаді, Австралії, Південній Кореї і більшості європейських країн даний показник мав більш повільну тенденцію росту.

За прогнозами аналітиків світовими лідерами ринку телекомунікацій є країни Латинської Америки та Східної Європи. Поряд з цим сфера телекомунікацій у Японії, Бразилії та Південній Африці майже не розвивається або знаходиться на сталому рівні. Проте за прогнозними значеннями показники світового ринку телекомунікаційних послуг будуть мати позитивну динаміку розвитку у напрямках більш широкого використання мобільних пристроїв та планшетів, піднесення систем обробки великих масивів даних, а також розробці нових технологій інтеграції та стимулювання різноманітних інноваційних проектів [7].

Так, аналіз світових даних за матеріалами «Global telecommunications services market value from 2012 to 2019 by region» свідчить, що за період 2012-2019 рр. очікується динаміка зростання доходів світового ринку телекомунікаційних послуг майже за всіма регіонами – Азія (46,9%), Північна Америка – (12,6%), Латинська Америка – (8,8%), Африка – (28,2%). Виключення становить регіон Європи, де у 2019 році прогнозується зменшення обсягу доходів від телекомунікаційних послуг на 5,2%. В цілому до 2019 року прогнозується зростання загального світового доходу від телекомунікаційних послуг майже 1,2 трлн. євро. (рис. 3).

За оцінкою експертів за останні два десятиліття обсяги ринку телекомунікацій зросли завдяки дешевим інноваційним технологіям, що викликало значний попит на безпроводовий доступ до каналів зв'язку (Інтернету).

Поряд з цим спостерігається збільшення кількості висококваліфікованого персоналу та обсягів інвестиційних ресурсів у впровадження нових технологій, що мало безумовний вплив на тенденції розвитку телекомунікаційних послуг у світовому масштабі.

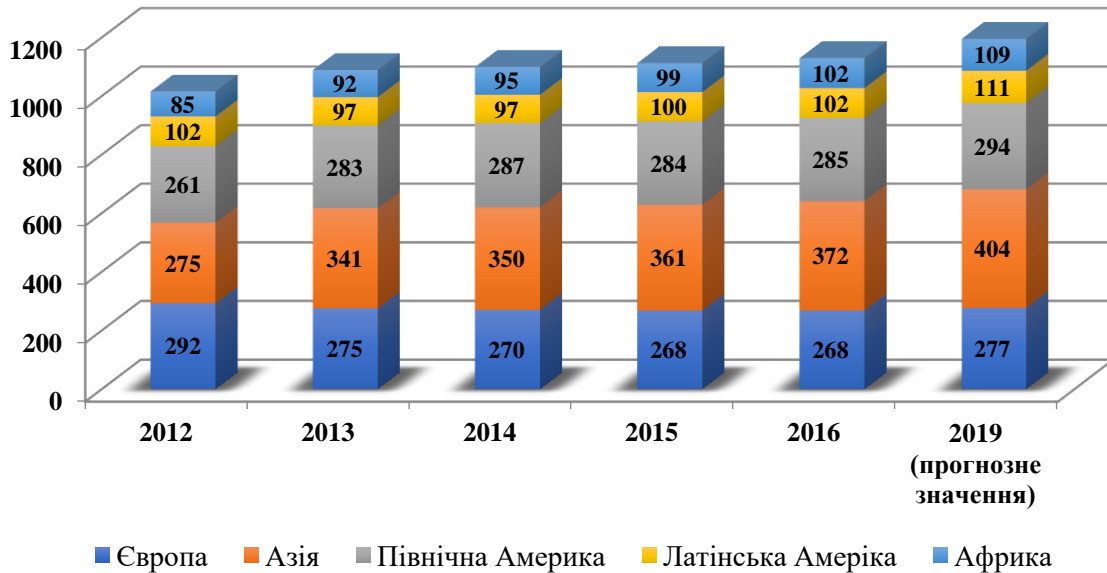

Рис. 3. Доходи світового ринку телекомунікаційних послуг по регіонам за період 2012-2019 рр., млрд. євро (складено автором на основі даних Global telecommunications services market value from 2012 to 2019 by region [11])

На сьогодні найбільшими операторами телекомунікацій у світі є дві американські транснаціональні корпорації: AT&T (Даллас), Техас та Verizon Communications (Нью-Йорк). Також лідерами світового ринку телекомунікацій є China Mobile (Китай), Deutsche Telekom (Німеччина) та Orange (Франція).

Продовжуючи аналіз показників вітчизняного ринку зв'язку, слід зазначити, що доходи підприємств зв'язку в Україні формуються від надання різних видів послуг, якими є поштові та кур'єрські послуги, телефонний фіксований зв'язок, рухомий мобільний зв'язок, послуги фіксованого доступу до Інтернету та інші телекомунікаційні послуги (табл. 2).

Аналіз представлених даних свідчить, що за період 2013-2017 рр. спостерігається тенденція суттєвого зменшення доходів від надання послуг телефонного фіксованого зв'язку – на 25,1% рр. та збільшення доходів від надання послуг рухомого мобільного зв'язку та фіксованого доступу до Інтернету – на 20,7% та 56,7% відповідно. При цьому, за результатами 2017 року спільна частка рухомого мобільного зв'язку, фіксованого зв'язку та фіксованого доступу до Інтернету склала 78,9%. Такі тенденції демонструють поступове витіснення телефонного фіксованого зв'язку з ринку телекомунікацій та інтенсивний розвиток послуг мобільного та Інтернет-зв'язку. На даний момент ці послуги є найбільш зручними та доступними для споживачів послуг телекомунікацій.

Також слід зазначити, що вищезазначені кількісні позитивні тенденції супроводжуються якісними тенденціями розвитку телекомунікаційних мереж, основними з яких у 2017 році були: – розгортання телекомунікаційних мереж рухомого (мобільного) зв'язку 4-го покоління (4G) із застосуванням радіотехнології “Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ”;

Таблиця 2

**Динаміка доходів від надання різних видів послуг зв'язку в Україні
за період 2013-2017 рр. (з ПДВ)**

Послуги зв'язку	2013 рік, млн. грн.	2014 рік, млн. грн.	2015 рік, млн. грн.	2016 рік, млн. грн.	2017 рік, млн. грн.	Темпи приросту (2017 рік / 2013 рік), %
Поштові та кур'єрські послуги	4248	4099	5044	4945	5521	29,9 (збільшення)
Телефонний фіксований зв'язок	8053	8058	7845	6518	6047	25,1 (зменшення)
Рухомий мобільний зв'язок	30966	31566	33206	34077	37365	20,7 (збільшення)
Послуги фіксованого доступу до Інтернету	5533	6190	7144	7615	8670	56,7 (збільшення)
Інші телекомунікаційні послуги	2583	2521	2657	8756	8438	226,7 (збільшення)
Всього	51383	52434	55896	61911	66044	28,5 (збільшення)

Джерело: складено автором на основі [4].

- підвищення попиту споживачів на мультимедійні конвергентні телекомунікаційні послуги, послуги міжмашиної взаємодії (machine-to-machine, M2M), послуги Інтернету речей (Internet of Things, IoT) та збільшення кількості власників багатофункціонального термінального кінцевого обладнання з безпроводовим доступом до Інтернету;
- створення умов для здійснення діяльності віртуальних операторів;
- посилення конкуренції між постачальниками послуг фіксованого доступу до Інтернету тощо.

Наряду з цим існують певні проблеми розвитку телекомунікаційних мереж, до основних з яких у 2017 році віднесено організаційні та технологічні проблеми їх функціонування на деяких територіях, низька ефективність управління телекомунікаційними мережами загального користування, нерівномірність забезпечення споживачів телекомунікаційними послугами, необхідність підвищення безпеки мереж рухомого (мобільного) зв'язку та забезпечення захисту інформації про споживачів, зростання конкуренції з боку постачальників послуг мобільного зв'язку та Інтернет-послуг, недостатній рівень фінансового забезпечення розвитку послуг зв'язку тощо [4,7].

Наряду з цим, згідно рейтингу Forbes, до списку 200 найбільших компаній України увійшли 4 компанії, що надають телекомунікаційні послуги: ПрАТ “Київстар”, ПрАТ “МТС Україна” (“Vodafone”), ПрАТ “Укртелеком” та ПрАТ “Астеліт” (“Lifecell”) [10]. Лідером серед зазначених компаній залишається ПрАТ “Київстар”, питома вага якого на ринку телекомунікацій є найбільшою. Також зберігаються конкурентні позиції на ринку ПрАТ “МТС Україна” (“Vodafone”) завдяки впровадженню нових та вигідних для абонентів тарифних планів, ПрАТ “Укртелеком” внаслідок впровадження на ринок телекомунікацій України безпроводного Інтернету та досить вигідних для споживачів умов, ПрАТ “Астеліт” (“Lifecell”) за рахунок вдосконалення маркетингової стратегії останніх років [7].

Порівнюючи структуру доходів галузі інформаційно-комунікаційних технологій у

країнах Європи, варто відмітити, що найбільші обсяги доходів формуються від надання ІТ-послуг та інших телекомунікаційних послуг, частка яких за період 2014-2017 рр. складає в середньому більше 50% у загальній структурі (рис. 4).

При цьому, якщо раніше традиційні телекомунікаційні послуги включали послуги документального, міжміського та міжнародного телефонного, місцевого (міського та сільського) телефонного зв'язку, дротового мовлення, радіозв'язку, радіомовлення, телебачення, то нині в інформаційно-комунікаційному обслуговуванні сучасного світового бізнесу вирішальну роль з кінця минулого століття відіграють їх технічно нові форми – мобільний зв'язок, мережі Інтернет, системи супутникового зв'язку тощо. Саме останні, перебуваючи в авангарді новітніх науково-технічних досягнень сучасності, перетворили сферу телекомунікацій на одну з найперспективніших галузей світової економіки [3].

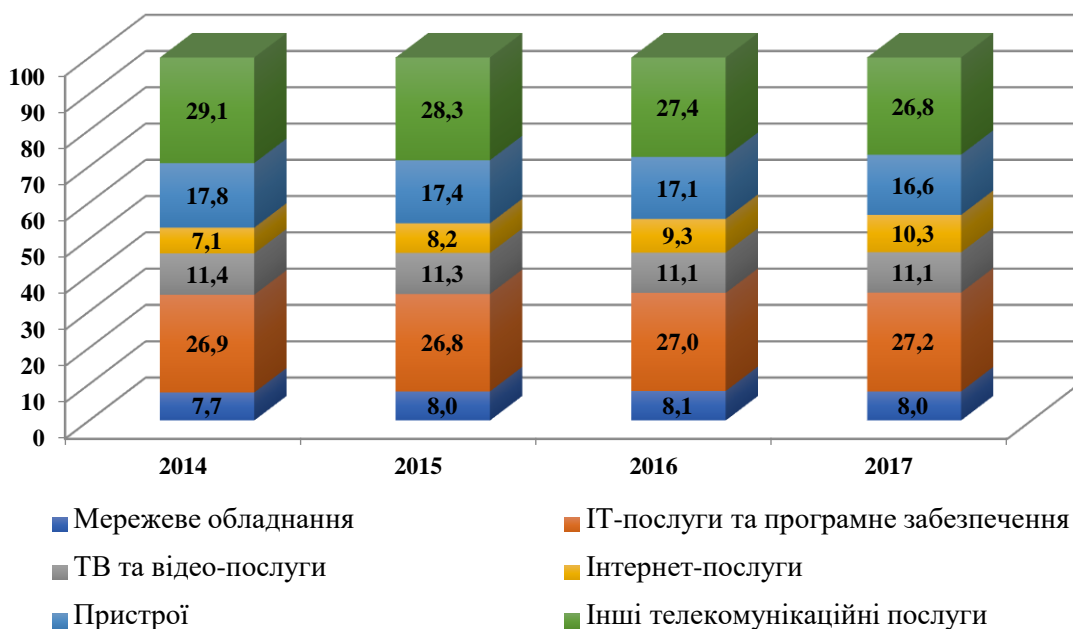

Рис. 4. Структура доходів галузі інформаційно-комунікаційних технологій у країнах Європи за період 2014-2017 рр., % (складено автором на основі офіційних даних Annual economic Report 2017 [9])

Згідно з даними Міжнародного союзу електрозв'язку в усіх регіонах світу найбільшим попитом користуються послуги операторів мобільного зв'язку та мережі Інтернет. Насамперед країни Центральної та Східної Європи, а також інші економічно розвинені країни світу приділяють виняткову увагу інноваціям в телекомунікаційній сфері та використовують їх як у бізнес-середовищі, так і у сфері ведення домогосподарства [8]. Використання інноваційного підходу у розвитку телекомунікаційних послуг провідними країнами світу доводить той факт, що європейські споживачі надають перевагу користуванню не стільки мобільним стільниковим зв'язком, скільки мобільним Інтернетом через високу швидкість, якість передачі даних та низьку вартість послуг. При цьому сфера стаціонарного (фіксованого) зв'язку неухильно занепадає [6].

Поряд з цим, динамічні зміни геопросторової структури ринку телекомунікацій обумовили відповідні зміни у бізнес-середовищі як на регіональному, так і на світовому рівнях. Так, сучасним трендом є створення та стрімкий розвиток такого явища як e-business (бізнес, що

ведеться через електронні мережі), зокрема e-commerce (електронна торгівля або електронна комерція). Залежно від учасників комерційних відносин виділяють окремі сектори електронної комерції, а саме сектор взаємодії між юридичними особами та організаціями B2B (бізнес для бізнесу) та сектор взаємодії між юридичними та фізичними особами B2C (бізнес для споживача) [3].

Враховуючи вищевикладене, слід зазначити, що аналіз загальних показників динаміки розвитку вітчизняного та світового ринку послуг зв'язку демонструє стійку тенденцію збільшення питомої ваги доходів від телекомунікаційних послуг та безумовний потенціал їх стратегічного розвитку з огляду сучасного формування інформаційного суспільства. Лідерами ринку телекомунікацій в умовах сьогодення є підприємства, що надають послуги рухомого мобільного зв'язку та Інтернет-послуги – сфери зв'язку та інформатизації, які мають найбільш інтенсивні тенденції розвитку.

Формування ринку мобільного зв'язку в Україні почалось із заснуванням спільного підприємства “УМС” (засновники – Україна, Голландія, Німеччина, Данія), яке зараз має назву ПрАТ “ВФ Україна”. За результатами 2017 року найбільша питома вага за показником кількості абонентів на вітчизняному мобільному ринку належить ПрАТ “Київстар” (26,5 млн. абонентів), ПрАТ “ВФ Україна” (20,8 млн. абонентів) та ТОВ “Лайфселл” (11,1 млн. абонентів). Абонентська база інших мобільних операторів – ТОВ “Інтертелеком” (стандарт CDMA) та ТОВ “Тримоб” складає приблизно 2 млн. абонентів.

Сьогодні стрімко зростає кількість мобільних телефонних терміналів, користувачів смартфонів та комунікаторів та відповідно попиту населення на послуги з використанням високошвидкісних широкосмугових радіо технологій CDMA, UMTS, CDMA EV-DO. Так, за період 2013-2017 рр. спостерігається позитивна динаміка збільшення доходів від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку на 3,8 млрд. грн. або на 21,1% (рис. 5). Доходи від надання даного виду послуг у 2017 році склали 37,365 млн. грн., питома вага яких у загальному обсязі доходів від надання послуг зв'язку склала 56,6%.

Слід зазначити, що дохід від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку у розрахунку на 1 абонента у 2017 році збільшився на 7% у порівнянні з 2016 роком. При цьому забезпеченість населення даною послугою в Україні є неоднорідною, адже станом на 1 січня 2018 року найбільші показники забезпеченості рухомих мобільним зв'язком на 100 жителів у м. Києві (200,4), Донецькій (156,7), Чернігівській та Херсонській (152,5) областях. Найнижчі показники спостерігаються у Вінницькій (92,9), Київській (91,8), Тернопільській (84,5) та Хмельницькій (80,9) областях. Отже, сучасний національний ринок мобільного зв'язку має досить динамічні темпи розвитку та є привабливим для іноземних інвесторів. Проте наявність проблем технологічної відсталості та наявності економічних бар'єрів розвитку зумовлює необхідність постійного вдосконалення існуючих послуг та впровадження нових продуктів для задоволення потреб споживачів та ефективного функціонування.

Доходи від надання Інтернет-послуг у 2017 році склали 8670 млн. грн., частка яких у загальних доходах від надання послуг зв'язку становила 13,1%. Структура доходів від надання Інтернет-послуг представлена доходами від фіксованого (проводового) широкосмугового доступу – 79%, доступу до Інтернету з використанням технологій безпроводового доступу – 2% та інших Інтернет-послуг – 19%.

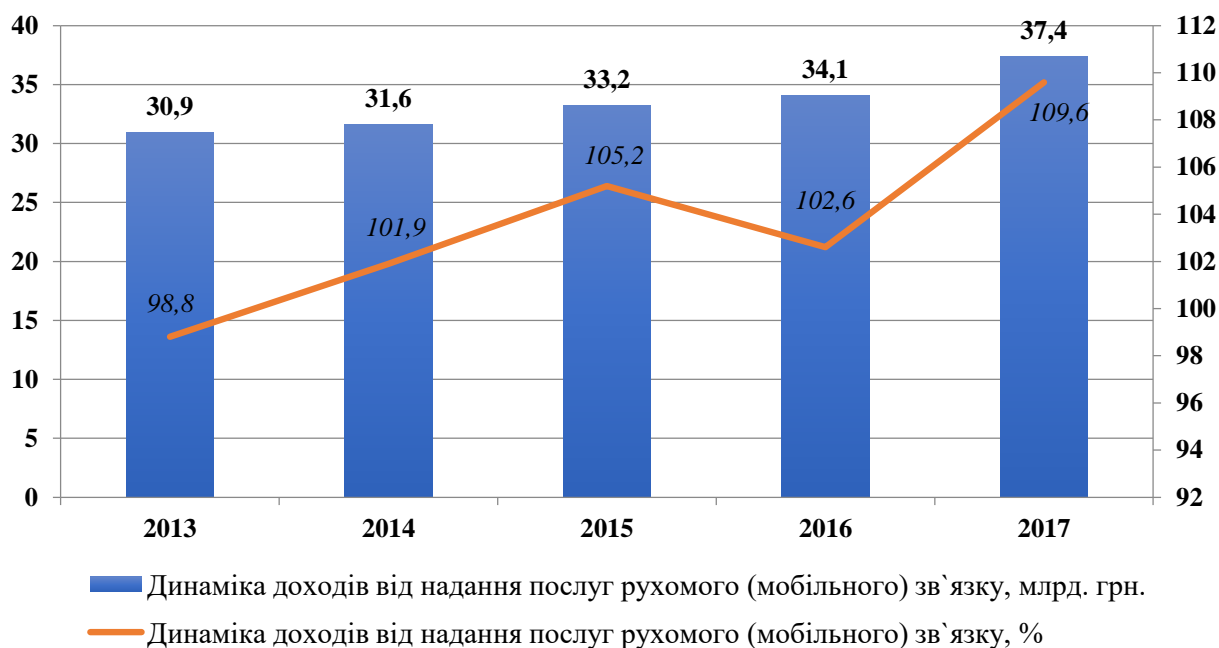

Рис. 5. Динаміка доходів від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку, млрд. грн. (складено автором на основі офіційних даних Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації [4])

При цьому за період 2013-2017 рр. спостерігається позитивна тенденція збільшення доходів від надання послуг доступу до мережі Інтернет. Так, за досліджуваний період доходи від загального надання доступу до Інтернету збільшились на 3921,2 млн. грн. (82,6%), широкосмугового доступу – 2601,2 млн. грн. (61,6%), комутованого доступу – 1409,5 млн. грн. (322,9%) (табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка доходів від надання послуг доступу до мережі Інтернет за період 2013-2017 рр., млн. грн.

Вид послуги / Роки	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Темпи приросту (2017 рік / 2013 рік), %
Доступ до Інтернет-ресурсів	4748,8	5348,9	6130,5	9101,8	8670,0	82,6 (збільшення)
Широкосмуговий доступ до Інтернету	4222,8	4503,3	5222,0	6055,0	6824,0	61,6 (збільшення)
Комутований доступ до Інтернету	436,5	766,1	879,2	1683,1	1846,0	322,9 (збільшення)
Всього	9408,1	9852,2	12231,7	16839,9	17340,0	84,4 (збільшення)

Джерело: складено автором на основі [4].

Забезпеченість населення фіксованим ширококутовим доступом до Інтернету станом на 1 січня 2018 року становила 12,1. При цьому регіонами з найвищим показником забезпеченості даною послугою були м. Київ (52,4), Миколаївська (15,8) та Одеська (12,2) області, а з найнижчим – Закарпатська (7,4), Донецька (6,0) та Луганська (5,1) області [4]. Сьогодні можна виділити ТОП-10 інтернет-провайдерів України, які за показником питомої ваги абонентської бази мають наступну структуру: ПАТ «Укртелеком» (35,6%), ПрАТ «Київстар» (18,4%), ТОВ «Воля» (14,9%), ТОВ «Триолан» (6,7%), ТОВ «Фрегат» (6,5%), ПАТ «Датагруп» (5,1%), ТОВ «Мережа Ланет» (3,6%), ТОВ «Вега» (3,3%), ЗАТ «Тенет» (3,2%) та ТОВ «Фринет» (2,7%).

Для порівняння проаналізуємо поточні та прогнозні показники використання телекомунікаційних послуг у світі у розрахунку на 100 жителів (рис. 6). Головними сегментами світового ринку телекомунікацій є мобільний зв'язок, Інтернет-комунікації, фіксований телефонний зв'язок та провідні канали Інтернет-комунікацій. Так, у 2017 році в середньому послугами мобільних засобів та послугами мережі Інтернет користувалося 97 та 66 осіб із 100 відповідно, що свідчить про високий попит на даний вид послуг з боку споживачів. При цьому, згідно з прогнозними даними, у світі у розрахунку на 100 жителів з 2018 по 2020 роки очікується збільшення обсягів використання Інтернет-комунікацій, а застосування мобільних засобів, фіксованого мобільного зв'язку та провідних каналів Інтернет-комунікацій буде залишатися на відносно сталому рівні.

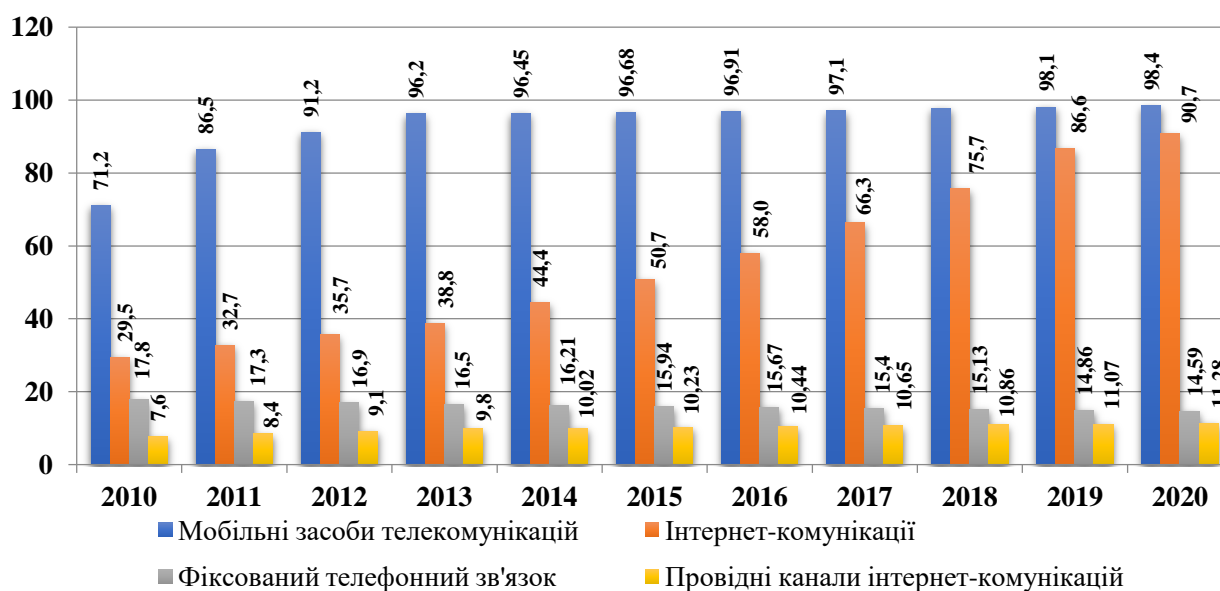

Рис. 6. Динаміка поточних та прогнозних показників використання телекомунікаційних послуг у світі у розрахунку на 100 жителів

Висновки. В сучасних умовах глобалізації та комп'ютеризації суспільного життя відбувається стрімкий розвиток науково-технічного прогресу в сфері засобів зв'язку та передачі інформації. За даних умов успішне функціонування та розвиток підприємств зв'язку мають безумовне пріоритетне значення. Адже актуальною вимогою сучасного інформаційного суспільства є динамічне зростання потреб використання якісних послуг зв'язку з боку бізнес-структур та інших економічних суб'єктів. Проте аналіз тенденцій розвитку вітчизняного та світового ринків послуг зв'язку за останні роки дозволяє простежити наявність геопросторової та секторальної їх структуризації, що супроводжується складними біфуркаційними перетвореннями. З огляду на це досягнення цільових орієнтирів розвитку підприємств зв'язку

буде залежати від ступеня впливу актуальних ризиків глобального економічного середовища та їх врахування у власній діяльності, що вимагає формування якісної системи економічної безпеки за її відповідними функціональними складовими.

Список використаної літератури

1. Гранатуров В.М. Проблеми організаційно-економічного забезпечення розвитку телекомунікаційних мереж наступних поколінь. *Научные труды ДонНТУ. Серия: экономическая*. 2014. №5. С. 118-124.
2. Гранатуров В.М., Литовченко І.В. Управління послугами зв'язку: Учб. посібник. Одеса, 2010. 281 с.
3. Думікян М.М. Геопросторова та секторальна структуризація ринку телекомунікаційних послуг. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 10. С. 12-17.
4. Звіт «Про роботу Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації» за 2017 рік. URL: <https://nkrzi.gov.ua>.
5. Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД) ДК 009:2010. URL: <http://kved.ukrstat.gov.ua>.
6. Ладиченко К., Тронько В. Сучасні тенденції розвитку світового ринку інформаційно-комунікаційних послуг. *Ефективна економіка*. 2015. №2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
7. Лях Ю.О., Касьянова Н.В. Пріоритетні напрями розвитку ринку телекомунікацій України. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/7_2017_ukr/12.pdf.
8. Офіційний сайт Міжнародного союзу електрозв'язку. URL: <http://www.itu.int>.
9. Annual economic Report 2017 Офіційний веб-сайт. URL: www.etno.eu.
10. Forbes Україна: 200 найбільших компаній. URL: [www.http://forbes.net.ua](http://www.forbes.net.ua)
11. The Statistics Portal Офіційний веб-сайт. URL: www.statista.com.

REFERENCES

1. Ghranaturov, V.M. (2014) Problemy orghanizaciino-ekonomichnogho zabezpechennia rozvytku telekomunikaciinykh merezh nastupnykh pokolin [Problems of organizational and economic provision of development of telecommunication networks of the following generations]. *Nauchnii trudy DonNTU. Seriya: ekonomicheskaya*, 5, 118-124.
2. Ghranaturov, V.M., Litovchenko, I.V. (2010) Upravlinnia poslughamy zvyazku: [Uchboviy posibnyk]. Odesa: Osvita Ukrainy.
3. Dumikian, M.M. (2016) Gheoprostorova ta sektoralna strukturyzaciya rynku telekomunikaciinykh poslugh [Geospatial sectoral structure of the market of telecoms services]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, 10, 12-17.
4. Nacionalna komisija z rehuliuvannya sferi zvyazku ta informatyzacii (2017). Pro robotu Nacionalnoi komisii z rehuljuvannya sfery zvyazku ta informatyzacii za 2017 rik: Zvit [On the work of the National Commission that carries out state regulation in the field of communication and information for 2017: Report]. Retrieved from <https://nkrzi.gov.ua>.
5. Derzhavna sluzhba statystiki Ukrainy (2010) Klasifikator vydiv ekonomichnoi diialnosti (KVED) DK 009:2010 [Classifier of types of economic activity: National Classifier of Ukraine]. Retrieved from: <http://kved.ukrstat.gov.ua>.
6. Ladychenko, K., Tronko, V. (2015) Suchasni tendencii rozvytku svitovogho rynku informaciino-komunikaciinykh poslugh [Modern trends in the development of the global market for information and communication services]. *Efektivna ekonomika*, 2. Retrieved from

<http://www.economy.nayka.com.ua>.

7. Liakh Ju.O., Kasianova N.V. (2017) Priorytetni napriamy rozvytku rynku telekomunikacii Ukrainy [Priority directions of the telecommunications market development in Ukraine]. Retrieved from http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/7_2017_ukr/12.pdf.
8. Oficiinyi sait Mizhnarodnogho soiuzu elektrozvyazku [Official website of the International Telecommunication Union]. Retrieved from: <http://www.itu.int>.
9. Annual economic Report (2017) [Official website of European Telecommunications Network Operators` Association]. Retrieved from: www.etno.eu.
10. Forbes Ukraina: 200 naibilshikh kompanii (2017) [Forbes Ukraine: 200 most powerful companies]. Retrieved from: www.forbes.net.ua
11. The Statistics Portal [Official website]. Retrieved from: www.statista.com.

ЗЕЛИСКО ИННА МИХАЙЛОВНА, СОСНОВСКАЯ ОЛЬГА АЛЕКСАНДРОВНА. АНАЛИЗ СОВРЕМЕННЫХ ТЕНДЕНЦИЙ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ СВЯЗИ В УКРАИНЕ. В статье систематизировано специфику деятельности предприятий связи в соответствии с положениями Национального классификатора Украины. Проанализировано современное состояние национального рынка услуг связи, выявлено динамику развития его основных показателей и общих тенденций функционирования. Представлены ключевые тенденции мирового рынка телекоммуникаций. Установлено, что в условиях формирования информационного общества стремительно развиваются предприятия связи, наибольший удельный вес в деятельности которых занимают телекоммуникационные услуги.

Ключевые слова: предприятия связи, телекоммуникационные услуги, почтовая связь, тенденции развития, мировой рынок телекоммуникаций.

ZELISKO INNA, SOSNOVSKA OLGA. AN ANALYSIS OF MODERN DEVELOPMENT TRENDS OF THE ENTERPRISE COMMUNICATIONS OF UKRAINE. The article the specificity of the enterprises communications activity is systematized in accordance with the provisions of the National Classifier of Ukraine. The analysis of the current state of the national telecommunications market is carried out, the dynamics of development of its main indicators and general tendencies of functioning are revealed. The key trends of the world telecommunication market are presented. It is established that in the conditions of formation of the information society there is a rapid development of enterprises communication, the largest share in the activity of which occupy telecommunication services.

Key words: enterprises communications, telecommunication services, postal connection, development trends, global telecommunications market.